

Vlaams Waterstofdecreet

Input Waterstof Industrie Cluster

Authors: Stefan Van Laer & Isabel François (WaterstofNet)

INHOUDSOPGAVE

1 INHOUD

<u>2</u>	<u>Inleiding</u>	<u>3</u>
<u>3</u>	<u>Toepassingsgebied: ‘plaatselijk vervoersnet’ /distributienet</u>	<u>4</u>
<u>4</u>	<u>Netwerkbeheer</u>	<u>4</u>
4.1	Model netwerkbeheer (o.a. aantal netwerkbeheerders) & criteria netwerkbeheerder (o.a. ontvlechting)	4
4.2	Taken netwerkbeheerder & procedure aanduiding.....	5
4.3	Regime bestaande & nieuwe netwerken	5
4.4	Regime geografisch beperkte netwerken	5
4.5	Regime directe lijnen.....	6
4.6	Eigendom vs beheer	6
<u>5</u>	<u>Netontwikkelingsplannen en investeringsplannen</u>	<u>6</u>
<u>6</u>	<u>Toegangsregime</u>	<u>6</u>
6.1	Bepalingen Third-Party-Access.....	6
6.2	Rapporteringsverplichtingen	6
6.3	Technische standaarden netwerken	6
6.4	Kwaliteit waterstof	7
6.5	Geschillenbeslechtsregime	7
6.6	Tarieven.....	7
<u>7</u>	<u>Certificering van of garanties van oorsprong voor groene en low carbon</u>	
<u>H2</u>	<u>8</u>	
<u>8</u>	<u>Bijmengingsverplichting of minimaal aandeel/quota groene en low</u>	
	<u>carbon waterstof.....</u>	<u>9</u>
<u>9</u>	<u>Informatieplicht</u>	<u>9</u>
<u>10</u>	<u>Taken regulator.....</u>	<u>9</u>
<u>11</u>	<u>Vergunningen.....</u>	<u>9</u>

2 INLEIDING

Als Waterstof Industrie Cluster verenigen wij 150 bedrijven, voornamelijk gevestigd in Vlaanderen maar ook gedeeltelijk in de rest van België en Nederland, die reeds actief investeren in waterstoftechnologie of onderzoeken hoe zij in de toekomst activiteiten in deze sector kunnen ontwikkelen.

Algemeen wordt erkend dat waterstof en van waterstof afgeleide energiedragers een belangrijke rol zullen spelen in de energietransitie, zowel als grondstof als energiedrager. Ook de Europese wetgeving, die momenteel in ontwikkeling is, geeft hiervoor in toenemende mate de nodige impulsen.

Om een liquide en flexibele markt en het gebruik van deze gassen te ontwikkelen, moet echter worden gezorgd voor een adequaat en pragmatische wetgevend kader voor de distributie en plaatselijk vervoer van groene en koolstofarme waterstof. De gegarandeerde toegang tot groene en koolstofarme waterstof aan competitieve prijzen zal in de toekomst steeds vaker een doorslaggevende factor vormen bij strategische investeringsbeslissingen van industriële spelers. Momenteel belemmert het ontbreken van een duidelijk en goed georganiseerd kader hiervoor de ontwikkeling van de waterstofmarkt in Vlaanderen en België, ondanks een groeiende vraag en meer belangstelling van de producenten. Om de integratie van groene en koolstofarme waterstof in Vlaanderen en België te bevorderen, is het dus van cruciaal belang een goed werkend kader op te zetten dat begrijpelijk is voor alle deelnemers en belanghebbenden. Nu al een solide kader opzetten zal ook de ontwikkeling van de waterstofmarkt bevorderen en faciliteert het halen van de deadlines die door de EU werden opgelegd in het kader van de relancefondsen. Het spreekt echter voor zich dat de Vlaamse wetgeving zich zal conformeren aan de Europese zodra de Europese Unie het gefinaliseerde Gas and Hydrogen Decarbonisation Package aanneemt.

De Waterstof Industrie Cluster verwelkomt dan ook de bevraging van de marktpartijen die is opgestart door het Vlaams Energie en Klimaat Agentschap (VEKA) in verband met het aankomende Vlaamse Waterstofdecreet. Hieronder wordt op de belangrijkste elementen ingegaan die in de bevraging door VEKA naar voor werden geschoven.

WaterstofNet, als coördinator van de Waterstof Industrie Cluster (WIC), roept Vlaanderen op om bij de uitwerking van een duidelijk en uniform kader rond de distributie en plaatselijk vervoer van groene en koolstofarme waterstof een aantal algemene principes in acht te nemen:

- **Beheer door een onafhankelijke, gereguleerde, verticaal en beperkt horizontaal (“*account unbundling*”) “ontvlechte” speler**
- **Niet-discriminerende en open toegang (“open access”)**
- **Strikt omschreven overgangsregimes en uitzonderingen beperkt in de tijd**
- **Maximale leveringszekerheid en kosten-competitiviteit van de waterstofbevoorrading**
- **Harmonisatie met regionale, federale en internationale (buurlanden) regelgevingen**

3 TOEPASSINGSGBIED: ‘PLAATSELIJK VERVOERSNET’ /DISTRIBUTIENET

Zoals reeds aangehaald is om de verdere ontwikkeling van een waterstofeconomie en concrete investeringen mogelijk te maken, een duidelijk kader noodzakelijk. Hiervoor is een coördinatie met de andere regio’s, buurlanden en het federale niveau dan ook essentieel. Zowel de bevoegdheden als de regelgeving moeten coherent en op elkaar afgestemd zijn.

Een **duidelijke definitie van een “distributienetwerk” en “plaatselijk vervoernetwerk” is noodzakelijk** zodat het voor alle partijen duidelijk is welke activiteiten bedoeld worden met het waterstofdecreet. Ook de rol van de regulator moet duidelijk zijn.

De afbakening tussen federaal en gewestelijk niveau moet uiteraard voldoen aan de algemene principes van bevoegdheidsverdeling.

De afbakening tussen een distributienet, plaatselijk vervoernet of vervoernet is (naar analogie met het bestaande aardgasnetwerk) **best gebaseerd op de functie en de technische kenmerken** van het net zodat betrokken netbeheerders efficiënt een gerichte expertise en organisatie kunnen opbouwen.

Mogelijk valt de afbakening van netten op basis van technische kenmerken niet helemaal samen met de afbakening tussen federale en gewestelijke bevoegdheden. In dat geval kan de introductie van een **“plaatselijk vervoernet”** helpen om ook binnen Vlaamse bevoegdheid aspecten te regelen voor netten die de technische kenmerken van een vervoernet hebben.

4 NETWERKBEHEER

4.1 Model netbeheer (o.a. aantal netbeheerders) & criteria netbeheerder (o.a. ontvlechting)

Eén enkele onafhankelijke, verticaal en beperkt horizontaal (“*account unbundling*”) ontvlechte beheerder (naar model uit het Gas Package) voor enerzijds het distributienet en anderzijds de plaatselijke vervoersnetten en het cross-country vervoersnet, is aanbevolen voor Vlaanderen om verschillende redenen:

- De aanstelling van een beheerder die een dienst van openbaar nut levert, verzekert dat het ganse territorium vlot aangesloten kan worden in tegenstelling tot de situatie waarbij zuivere private speler(s) zich enkel dreigen te richten op de meest winstgevende segmenten.
- Een gecentraliseerde en efficiënte investeringsplanning wordt verzekerd die ook rekening houdt met de internationale en supra-regionale dimensie van het waterstoftransport;
- Significante schaalvoordelen worden bereikt bij zowel het beheer als de aanleg van de waterstof-transportnetwerken, bijvoorbeeld voor wat betreft de exploitatie waaronder dispatching- en patrouilleringskosten

- Dit laat toe om met zo weinig mogelijk financiële complexiteit aardgas-assets te gebruiken voor H₂, en (voor het betreffende scenario) eenvoudig assets over te dragen van de aardgas-netbeheerder naar de H₂-netbeheerder

Het is best mogelijk dat in een overgangsfase er een beperkt aantal beheerders naast elkaar bestaan, maar op termijn moet het doel zijn alle lokale clusters met elkaar te verbinden om zo te komen tot een geïntegreerde waterstofmarkt onder het beheer van één beheerder.

Het uitgangspunt dient te zijn dat reeds bestaande vervoersnetwerken na een transitieperiode op eenzelfde manier gereguleerd worden als nieuw ontwikkelde waterstofnetwerken volgens de principes van verticale en beperkt horizontale ontvlechting en open toegang. Een transitieperiode is echter wenselijk om de geïntegreerde bedrijven die vandaag een netwerk beheren de nodige tijd te bieden om zich aan te passen aan een nieuw regelgevende kader. Deze transitieperiode dient echter beperkt te worden tot 2030. Een langere transitieperiode dreigt immers in regio's met bestaande waterstof netwerken zoals Vlaanderen de ontwikkeling van een liquide en competitieve waterstofmarkt ofwel definitief te voorkomen ofwel aanzienlijk te vertragen.

Bij de uiteindelijke aanduiding van één unieke beheerder is het belangrijk dat er garanties zijn dat de ontwikkeling van het netwerk en dus de tarieven zo kostenefficiënt mogelijk zijn (zie rubriek tarieven).

4.2 Taken netbeheerder & procedure aanduiding

/

4.3 Regime bestaande & nieuwe netwerken

Bestaande waterstof- en aardgasnetten:

- Wat **bestaande H₂-netten** betreft wordt best in een overgangsregeling voorzien om deze op termijn te conformeren (zoals hierboven beschreven) naar de algemene principes van een open net (tenzij ze zouden voldoen aan de criteria waar ook voor nieuwe situaties een gesloten distributienet of directe lijn zou toegepast worden (zie verder).
- Wat de herbestemming van **bestaande aardgasnetten** betreft: dit moet waar mogelijk de voorkeur krijgen t.o.v. de aanleg van nieuwe netten voor H₂. Zeker voor distributienetten zien we hier een opportuniteit. Bestaande netten bieden bovendien ook het potentieel om snel ingezet te worden voor distributie van blended gas (mengsel aardgas – waterstof). Het gebruik van blended gas, via bestaande netten, kan de evolutie naar 100% waterstof faciliteren. Maar het mag volgens ons niet uitgesloten zijn dat in bepaalde omstandigheden en met bepaalde criteria **nieuwe netten** worden aangelegd. In een aantal cases zal de aanleg van nieuwe netten de enige oplossing zijn.

4.4 Regime geografisch beperkte netwerken

Het is essentieel om 'geografisch beperkte netwerken' **duidelijk te definiëren** en **te bepalen onder welk regime** deze zullen opereren.

Het is echter duidelijk dat er **nog verschillende standpunten** bestaan over wat de juiste definitie moet worden. Er zal een balans moeten gezocht worden tussen enerzijds de wens van bepaalde

producenten en gebruikers om binnen een bepaald uitzonderingsregime te werken - om specifieke redenen als veiligheid of specificaties - en anderzijds het risico dat te veel uitzonderingen tot een systeem met een verminderde bevoorradingszekerheid en interconnectiviteit zullen leiden.

4.5 Regime directe lijnen

We verwijzen hiervoor naar het model van aardgas en elektriciteit, waar directe lijnen **uitzonderlijk kunnen toegelaten worden** op basis van een aantal criteria. Zo kan een uitzondering voor lokale netwerken op chemische locaties en directe lijnen over beperkte afstanden nuttig zijn aangezien deze vaak zeer specifieke kenmerken (specificaties, druk, enz.) hebben en het dus geen zin heeft deze te reguleren. In het algemeen dienen directe lijnen echter zoveel als mogelijk beperkt te worden aangezien dit de uitbouw van één inter-geconnecteerd netwerk met een liquide waterstofmarkt dreigt te ondermijnen.

4.6 Eigendom vs beheer

/

5 NETONTWIKKELINGSPLANNEN EN INVESTERINGSPLANNEN

De opzet van een open waterstofsysteem gaat best gepaard met een regulatorisch toezicht op de investeringsplannen, waarbij de criteria voor investeringsplannen wettelijk vastgelegd worden conform elektriciteit en gasnetten.

6 TOEGANGSREGIME

6.1 Bepalingen Third-Party-Access

Zoals al eerder vermeld, pleiten we voor een **open netmodel** waar marktspelers toegang kunnen verkrijgen volgens een gelijk speelveld. Het model voor aardgasnetten kan hier als referentie dienen, waarbij we per toegangsvoorwaarde wel goed moeten overwegen of deze nu al aan de orde moet zijn voor H₂ en geen barrière doet ontstaan voor de toetreding van nieuwe partijen met technologie in ontwikkeling.

6.2 Rapporteringsverplichtingen

/

6.3 Technische standaarden netwerken

Technische kennis is nog in volle ontwikkeling. Momenteel zijn verschillend onderzoekprogramma's en proefprojecten lopende in Europa. Op basis hiervan zal men wetgeving en normen maken. In afwachting van verdere ontwikkeling van de normen zou ook gewerkt kunnen worden met een soort 'generiek richtsnoer' zoals in Nederland¹. Op vandaag staat het onderzoek nog niet ver genoeg om alles reeds in detail in een decreet op te nemen.

De inhoud van KB71/ Synergrid code veiligheid kan als basis herbruikt worden, mits bepaalde aanpassingen waar nodig.

¹ [Generiek richtsnoer waterstofveiligheid, eerste versie \(rvo.nl\)](#)

6.4 Kwaliteit waterstof

Ook hier zijn Europese normen in opmaak, en is het te vroeg om kwaliteitsvereisten zelf al wettelijk vast te leggen.

Er zijn nog veel onduidelijkheden wat de mogelijkheden zijn bij producenten, en de noden van de gebruikers, en hoe uniform deze zijn over het hele spectrum van H2-gebruikers.

Algemeen pleiten we voor een uniforme regeling voor de kwaliteit van waterstof over heel Vlaanderen (en afgestemd met Europese standaarden); zodat een verschil in gaskwaliteit geen belemmering vormt voor de latere interconnectie van H2-systemen.

Voor een eerste versie van wettelijk kader is het aangewezen dat de netbeheerders gemandateerd zijn om de kwaliteitsvereisten te bepalen; en dat de verschillende netbeheerders hiervoor met elkaar afstemmen. Concreet heeft Fluxys al een voorstel voor specificaties opgesteld².

Voor industriële spelers is het uiteraard wenselijk dat de zuiverheidsgraad van de geleverde waterstof zo hoog mogelijk ligt aangezien het gebruik van waterstof als grondstof een hoge kwaliteitsvereiste heeft. Te lage kwaliteitsvereisten op een geconnecteerd net zal een belemmering vormen bij de verdere ontwikkeling van een waterstofmarkt doordat ofwel de gebruiker eigen opzuiveringsinstallaties moet bouwen ofwel doordat verschillende systemen met verschillende kwaliteiten naast elkaar zullen ontstaan. Een lage zuiverheidsgraad zal "groene" waterstof bovendien ook concurrentieel benadelen ten opzichte van andere bronnen die over het algemeen minder klimaatvriendelijk zijn. Dit komt doordat elektrolytische waterstof zeer zuiver is en het niet mogelijk is dit te valoriseren indien de volumes worden geïnjecteerd in een netwerk met een lage zuiverheid. Het is dus belangrijk dit thema van bij het begin van de ontwikkeling van infrastructuur mee vast te leggen.

6.5 Geschillenbeslechtsregime

/

6.6 Tarieven

Algemeen voldoet de tariefregeling voor H2-systemen best van in het begin aan de CEER criteria: kostenreflectief, niet-verstorend, kostendekkend, niet-discriminerend, transparant, voorspelbaar, zo eenvoudig mogelijk. Op dat vlak kan de verdere evolutie van de E- en G tarieven ook als referentie dienen voor H2.

Aangezien het H2systeem een nieuw systeem is met in het begin een klein aantal gebruikers, zien we volgende aandachtspunten bij verdere uitwerking van het tarifair model:

- Periodieke tarieven: voorzie voor de CAPEX voldoende grote afschrijfperiodes zodat de instapdrempel & tarieflast tgv afschrijfkosten voor de eerste gebruikers in de beginjaren niet onredelijk hoog wordt.
- Niet-periodieke tarieven: eerder "shallow" dan "deep" om te vermijden dat de eerste aanvrager een groot deel van netaanpassingskosten ten behoeve van zijn aansluiting ten laste zou moeten nemen, waardoor de instapdrempel verhoogt.

² [H2: Voorbereidingen om het netwerk te bouwen \(fluxys.com\)](https://www.fluxys.com/nl/H2-voorbereidingen-om-het-netwerk-te-bouwen)

7 CERTIFICERING VAN OF GARANTIES VAN OORSPRONG VOOR GROENE EN LOW CARBON H2

Wat betreft Garanties van Oorsprong (GO) en RFNBO-certificering van groene en low carbon waterstof verwijzen we naar de position paper “*Hydrogen and Certification*” die de Waterstof Industrie Cluster schreef in 2022 en die werd gedeeld met een brede lijst van Vlaamse en Belgische stakeholders. Hieronder een aantal krachtlijnen van deze paper:

- Dringende nood aan het opzetten van een GO en RFNBO certificeringssysteem op nationaal/regionaal niveau en vervolgens op EU niveau om groene of koolstofarme waterstof te kunnen onderscheiden.
- Een betrouwbaar en transparant systeem van Garanties van Oorsprong (GO's) voor groene en koolstofarme gassen (inclusief waterstof) en, in een latere fase, van op waterstof gebaseerde dragers. Dit systeem moet verenigbaar zijn met het GO-systeem voor hernieuwbare elektriciteit, om dubbeltelling te voorkomen.
- De ontwikkeling van dergelijk GO-systeem vraagt binnen België wel coördinatie tussen de verschillende niveaus (federaal en de verschillende regio's). Afstemming met andere Europese landen is dan weer nodig om via de harmonisatie van regels een Europese markt voor GO's te creëren.

De Waterstof Industrie Cluster wenst te benadrukken dat infrastructuur een belangrijk luik is, maar slechts één onderdeel van de puzzel is. Dit zal op zichzelf niet voldoende zijn om een waterstofmarkt in Vlaanderen en België te creëren. Om volledig te zijn en een krachtige waterstofmarkt op gang te brengen, moeten er ook specifieke bepalingen en incentives worden voorzien voor de inzet van waterstofproductie en -levering, zoals de hierboven vermeldde regelgevende beginselen voor waterstofcertificering.

8 BIJMENGINGSVERPLICHTING OF MINIMAAL AANDEEL/QUOTA GROENE EN LOW CARBON WATERSTOF

Algemeen gesteld zijn industriële spelers geen voorstander van een bijmengingsverplichting. Het systeem moet waterstof vervoeren, ongeacht de bron. De stimuleringsmaatregel om groene en koolstofarme waterstof te gebruiken zou via andere wegen of maatregelen komen.

9 INFORMATIEPLICHT

/

10 TAKEN REGULATOR

Ook hier kunnen we het aardgasmodel als referentie nemen.

Onze bedrijven benadrukken dat de rol van de regulator ook duidelijk moet zijn. Toch is het volgens ons nodig om deze rol in te perken waar nodig. Zo is er op de markt van de **importterminals** geen nood aan een tussenkomst van de Vlaamse regulator aangezien deze markt vandaag de dag reeds bestaat en commercieel opereert.

11 VERGUNNINGEN

Om een versnelde transitie met waterstof te bewerkstelligen, is een eenvoudig en vlot vergunningstraject nodig voor noodzakelijke infrastructuurprojecten.